



AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

ŞAHİN KARAKOÇ – TÜRKİYE
(Başvuru no. 19462/04)

KARAR

STRAZBURG

29 Nisan 2008

İşbu karar AIHS'nin 44/2. maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Şekli düzeltmelere tabi olabilir.

USUL

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan 19462/04 başvuru numaralı davanın nedeni T.C. vatandaşı Şahin Karakoç'un ("başvuran") Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne 16 Nisan 2004 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurdur.

Başvuran, İstanbul Barosu avukatlarından M.A. Kırdök, M. Kırdök ve M. Hanbayat tarafından temsil edilmiştir.

OLAYLAR

DAVANIN KOŞULLARI

Başvuran 1957 doğumludur ve İstanbul'da ikamet etmektedir.

Başvuranın sunduğu şekliyle dava olayları aşağıda olduğu gibi özetlenebilir:

5 Temmuz 1993 tarihinde, Erzincan'ın Başbağlar köyüne teröristler tarafından baskın yapılmıştır. Teröristler çok sayıda evi yakmış ve 33 köylüyü öldürmüşlerdir. Komşu köyde yaşayan başvuranın, "Başbağlar Katliamı" olarak anılan olaya karıştığından şüphelenilmiştir.

Başvuran ve yirmi diğer kişi, Ceza Kanunu'nun 125. maddesi uyarınca suçlanmıştır.

24 Ocak 1996 tarihinde başvuran yakalanmış ve tutuklanmıştır. 18 Şubat 1997 tarihinde, İzmir Devlet Güvenlik Mahkemesi, başvuranın tutuksuz yargılanmasına karar vermiştir.

23 Ekim 1997 tarihinde, başvuran beraat etmiştir.

12 Şubat 1999 tarihinde, başvuran, 466 sayılı Kanun uyarınca Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesi'nde Hazine hakkında dava açmış ve 1.000.000.000¹ Türk Lirası maddi tazminat ve 24 Ocak 1996 ve 18 Şubat 1997 tarihleri arasındaki haksız tutukluluğuna karşılık 4.000.000.000² Türk Lirası manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesi, üyelerinden birini davanın soruşturmasını yapmak ve rapor düzenlemek üzere naip hakim olarak atamıştır. 8 haziran ve 12 Ekim 2000 tarihlerinde başvuranın tanıklığı naip hakim tarafından dinlenmiştir. Başvuran, söz konusu dönemde düzenli bir işi olmadığını; ancak, gayri resmi olarak yılın altı ayı yerel çiftçilerden peynir toplayarak bir mandıracı adına çalıştığını ve karşılığında kendisine aylık 100.000.000³ Türk Lirası ödendiğini ifade etmiştir.

6 Kasım 2001 tarihinde, Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesi, başvuranın 384 günlük haksız tutuklu yargılama süresinin tazminata hak kazandırdığı kararını vermiştir. Mahkeme,

¹ Yaklaşık 2.602 Euro

² Yaklaşık 10.410 Euro

³ Yaklaşık 1.358 Amerikan Doları

kararında, başvuranın avukatı tarafından ortaya konan tüm şikayetleri, naip hakimın raporunun içeriğini ve Cumhuriyet Savcısı'nın yazılı görüşlerini dikkate almıştır. Mahkeme, ayrıca, dönemin asgari ücretine ve başvuranın gelir kaybını 168.114.000⁴ TL olarak tespit eden bilirkişi raporuna atıfta bulunmuştur. Mahkeme bilirkişi raporuyla aynı doğrultuda karar vermiş ve başvurana 168.114.000 TL maddi tazminat ödenmesine karar vermiştir. Mahkeme, başvuranın ekonomik ve sosyal durumunu, hakkındaki suçlamaların ciddiyetini, tutuklu olarak geçirdiği süreyi ve gördüğü manevi zararın yoğunluğunu dikkate alarak başvurana ek olarak 1.000.000.000⁵ TL manevi tazminat ödenmesine karar vermiştir.

Başvuranın avukatı kararı temyiz etmiş ve manevi tazminat miktarının başvuranın haksız tutukluluğu ve sonrasında gördüğü zararı telafi etmeye yeterli olmadığını iddia etmiştir. Başvuranın avukatı, ayrıca, yargılamanın süresini göz önünde bulundurarak mahkeme tarafından ödenmesine karar verilen maddi tazminatın da yeterli olmadığını ileri sürmüştür. Ayrıca, Hükmedilen tazminat için faiz uygulanmamasından da şikayetçi olmuştur.

4 Mart 2002 tarihinde, Yargıtay, başvuranın iddialarının, cevap vermesi için davalı tarafa tebliğ edilmediği gerekçesiyle kararı bozmuştur.

Dava Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesi'nde yeniden başlamıştır. 18 Eylül 2002 tarihinde, naip hakim, önceki ifadelerini yineleyen ve aylık 100.000.000 TL alan başvuranın tanıklığını dinlemiştir. Yeni bir bilirkişi raporu, söz konusu dönemde yürürlükte olan net asgari ücrete dayanarak, başvuranın gelir kaybını 113.266.974⁶ TL olarak tespit etmiştir.

21 Ekim 2002 tarihinde, Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesi, başvurana 113.266.974 TL maddi tazminat ve 2.000.000.000⁷ TL manevi tazminat ödenmesine karar vermiştir. Mahkeme, başvuranın, 466 sayılı Kanun tarafından kapsam içine alınmayan faiz talebini kabul etmemiştir.

14 Ocak 2003 tarihinde, başvuran temyiz etmiştir.

Cumhuriyet Savcısı'nın yazılı görüşü Yargıtay'a sunulmuş ve başvurana bildirilmiştir.

21 Ekim 2003 tarihinde, Yargıtay, yargılama giderlerine ilişkin küçük bir değişiklikle birlikte Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararını onamıştır.

5 Ekim 2004 tarihinde, başvurana, 2.113.266.974⁸ Türk Lirası artı 21 Ekim 2002 tarihinden itibaren işleyen yasal faiz olarak 1.233.300.000⁹ Türk Lirası ödenmiştir.

HUKUK

⁴ Yaklaşık 121 Euro

⁵ Yaklaşık 723 Euro

⁶ 24 Ocak 1996 ve 31 Temmuz 1996 tarihleri arasında günlük net 193.422 Türk Lirası (ortalama 2.5 Amerikan Doları); 1 Ağustos 1996 ve 31 Aralık 1996 tarihleri arasında günlük net 377,994 Türk Lirası (ortalama 3.9 Amerikan Doları); 1 Ocak 1997 ve 18 Şubat 1997 tarihleri arasında günlük net 389,244 Türk Lirası (ortalama 3.3 Amerikan Doları). Ortalama olarak günlük 3.2 Amerikan Doları.

⁷ Yaklaşık 70 Euro

⁸ Yaklaşık 1.234 Euro

⁹ Yaklaşık 1.200 Euro

I. AİHS’NİN 6/1 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, yargılama süresinin, AİHS’nin 6/1 maddesinde ortaya konan “makul süre” şartıyla uyumlu olmadığı konusunda şikayetçi olmuştur. Yine aynı hüküm uyarınca, davasının açık olarak görülmediğini ve Cumhuriyet Savcısı’nın yazılı görüşünün kendisine bildirilmediğini ve bunların sonucunda davanın hakkaniyete uygun olarak görülmesi hakkında yoksun bırakıldığını iddia etmiştir.

6/1 maddenin ilgili kısmı şöyledir:

“Herkes, medeni hak ve yükümlülükleriyle ilgili nizalar ... konusunda karar verecek olan ... bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde ... görülmesini istemek hakkına sahiptir.”

A. Kabul edilebilirliğe ilişkin

Hükümet, başvuranın 23 Nisan 2004 tarihinde, yani Yargıtay’ın nihai kararından altı ay iki gün sonra, başvuru yaptığını iddia etmiştir. Hükümet, başvurunun, AİHS’nin 35/1 maddesinde yer alan altı ay kuralına uymadığı gerekçesiyle kabul edilemez bulunması gerektiğini belirtmiştir.

Ancak, AİHM, Hükümet tarafından belirtilen tarihin esasında Mahkeme Katipliği tarafından başvurunun kaydedildiği tarih olduğunu; öte yandan, başvuru formlarını içeren zarfın üzerine damgalanan tarihin zarfın 16 Nisan 2004 tarihinde postalandığını gösterdiğini gözlemlemiştir. Dolayısıyla, AİHM, başvuranın başvurusunu altı ay süresi içinde yaptığı kararını vermiştir (bkz., *Yıldız ve Taş – Türkiye* (no. 4), no. 3847/02, 19 Aralık 2006).

AİHS’nin 35. maddesinin 3. paragrafı çerçevesinde bu şikayetlerin dayanaktan yoksun olmadığını ekleyen AİHM, ayrıca, şikayetlerin başka açılardan bakıldığında da kabul edilemezlik unsuru taşımadığını tespit etmiştir. Bu nedenle başvuru kabul edilebilir niteliktedir.

B. Esas

1. Yargılama süresine ilişkin iddia

Başvuran, hukuk davasının süresinin AİHS’ye aykırı olarak aşırı olduğu konusunda şikayetçi olmuştur.

Hükümet bu iddiayı reddetmiştir.

Dikkate alınması gereken süreç 12 Şubat 1999 tarihinde başlamış ve 21 Ekim 2003 tarihinde sona ermiştir. Dolayısıyla, sonucunda dört karar verilen iki aşamalı bir yargıda yaklaşık dört yıl sekiz ay sürmüştür.

AİHM, söz konusu sürenin makullüğünü davanın şartları ışığında, AİHM içtihadında yer alan ölçütleri ve özellikle de davanın karmaşıklığını, başvuran ve ilgili mercilerin tutumunu ve başvuran için davada neyin tehlikede olduğunu dikkate alarak inceleyecektir. (bkz. diğer birçok içtihat arasında, *Frydlender – Fransa* [BD], no. 30979/96 ve *Humen – Polonya* [BD], no. 26614/95, 15 Ekim 1999).

AİHM, talebin tespiti için bilirkişi incelemesi gerektirdiğini göz önünde bulundurarak davanın yapısının karmaşık olduğunu gözlemlemiştir.

AİHM, yargı mercilerinin tutumu hususunda, dikkate alınan süreç zarfında, davanın iki aşamalı bir yargıda görüldüğünü ve toplam dört karar verildiğini gözlemlemiştir. İlk derece mahkemesi, kararını, iki bilirkişi raporuna ve üç kere tanıklığı dinlenen başvuranın ifadelerine dayandırmıştır. Mahkeme, dava dosyasını düzenli olarak incelemiş ve yargılamada aşırı bir gecikme yaşanmamıştır. Dolayısıyla, AİHM, yetkililerin, başvuranın davasının görülmesinde gerekli özeni gösterdiklerini değerlendirmiştir.

AİHM, yukarıda belirtilenler karşısında ve yargılamanın toplam süresini dikkate alarak, yargılama süresine ilişkin şikayet hususunda AİHS'nin 6/1 maddesinin ihlal edilmediği kararını vermiştir.

2. Duruşma düzenlenmemesine ilişkin iddia

Başvurana göre, çekişmeli yargı kapsamında, davası zorunlu sözlü duruşma gerektirmektedir. Naip hakim tarafından tanıklığının dinlendiği üç seferin de bilgi toplamak amaçlı olduğunu eklemiştir. Bu sırada Cumhuriyet Savcısı ve davalının hazır olmaması, başvurunu, 6/1 maddeye aykırı olarak, onların görüşlerine itiraz etme imkanından yoksun bırakmıştır.

Hükümet, 466 sayılı Kanun'un tazminat talepleriyle ilgilenmek için hızlı bir yol sunmayı amaçladığını ifade etmiştir. Bu tip davalarda kural olarak duruşma düzenlenmese de, 8 Haziran 2000, 12 Ekim 2000 ve 10 Eylül 2002 tarihlerinde mahkeme tarafından tanıklığı dinlenen ve görüşlerini açıklama imkanını tanıyan başvuranın durumunda olduğu gibi istisna durumlar söz konusudur.

AİHM duruşmaların kamuya açık olarak yapılması gerektiğinin, 6/1 maddede ortaya konan temel bir ilke olduğunu yineler. 6/1 maddede atıfta bulunulan yargı organları önünde yargının kamuya açık olma durumu, adaletin kamu denetimi olmaksızın yerine getirilmesine karşı davacıları korumaktadır. Bu, ayrıca insanların birinci derece veya üst mahkemelerine duydukları güvenin korunmasının bir yoludur. Adaletin yerine getirilmesinde saydamlığı sağlayan kamuya açık olma durumu, 6/1. maddenin adil yargılanma amacının yerine getirilmesine katkıda bulunmaktadır. Adil yargılanma, AİHS çerçevesinde demokratik toplum ilkelerinden biridir (bkz., *Pretto ve Diğerleri – İtalya*, 8 Aralık 1983 tarihli karar).

Duruşma düzenleme yükümlülüğü kesin değildir (*Håkansson ve Stureson – İsveç*, 21 Şubat 1990 tarihli karar). Örneğin, duruşmayı gerekli kılan güvenilirliğe ilişkin meseleler ve çekişmeli durumlar olmaması ve mahkemelerin tarafların görüşlerine ve diğer yazılı belgelere dayanarak dava hakkında adil ve makul bir şekilde karar verebilmeleri durumunda olduğu gibi sözlü duruşmanın gerekli olmadığı bir yargılama söz konusu olabilir (bkz., örneğin, *Döry – İsveç*, no. 28394/95, 12 Kasım 2002; *Pursiheimo – Finlandiya*, no. 57795/00, 25 Kasım 2003; *Lundevall – İsveç*, no. 38629/97, 12 Kasım 2002; *Salomonsson – İsveç*, no. 38978/97, 12 Kasım 2002). Ayrıca, duruşmada halktan kimsenin bulunmaması otomatik olarak duruşmanın açık olarak görülmediği anlamına gelmez (bkz., *Galstyan – Ermenistan*, no. 26986/03, 15 Kasım 2007).

AİHM, *Göç – Türkiye* kararında bu dava ile benzer bir durumun incelendiğini yinelemiştir (bkz. *Göç – Türkiye* [BD], no. 36590/97). Başvuranın tazminat davasında sözlü

duruşma düzenlenmemesini haklı kılan istisnai şartlar olup olmadığının değerlendirilmesinde, AİHM, başvurana, tutukluluğunun neden olduğu sıkıntı ve endişe yönündeki manevi zararı ilk derece mahkemesine sözlü olarak açıklama imkanı tanınmış olması gerektiği kararını vermiştir. AİHM'ye göre, başvurana yerel mahkeme önünde açık bir duruşmada kişisel durumunu açıklama hakkı tanınmış olsaydı Devlet'in adaleti ve güvenilirliği daha iyi yerine getirilmiş olurdu. AİHM, yukarıda belirtilen faktörün, Hükümet'e göre 466 sayılı Kanun'un dayandığı hız ve etkinlik kavramlarından daha ağır bastığı kararına varmıştır.

Söz konusu davada, başvurana sözlü olarak kişisel durumunu açıklama hakkı tanındığı taraflar arasında ihtilaflı değildir. AİHM, Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesi'nin, kararında, Yargıtay'ın 13 Mayıs 1999 tarihli kararı kapsamında (bu kararda haksız tutukluluk karşılığı tazminat davalarındaki davacıların olayların olduğu dönemdeki kişisel ve sosyal durumlarının daha iyi değerlendirilmesi için bizzat tanıklıklarının dinlenmesi gerektiği kararı verilmiştir) başvuranın tanıklığının naip hakim tarafından dinlendiğini belirttiğini gözlemlemiştir. AİHM, başvuranın tanıklığının naip hakim tarafından, ikisi Yargıtay'ın kararı bozmasından önce ve birisi Yargıtay'ın kararı bozmasından sonra olmak üzere üç kere dinlendiğini kaydetmiştir.

Ancak, AİHM, her seferinde, başvuranın, diğer iki hakim, Cumhuriyet Savcısı ve davalı taraf olmadan sadece naip hakim tarafından dinlendiğini gözlemlemiştir.

AİHM, dolayısıyla, bu davada başvuranın tanıklığının dinlendiği şartların ona, yukarıda anılan *Göç – Türkiye* davasında ifade edildiği gibi “yerel mahkeme önünde açık bir duruşmada kişisel durumunu açıklama” hakkı tanımadığı kararına varmıştır.

AİHM, buna göre, başvuranın duruşma düzenlenmemesine ilişkin şikayeti açısından AİHS'nin 6/1 maddesinin ihlal edildiği kararını vermiştir.

3. Yargıtay Cumhuriyet Savcısı'nın yazılı görüşünün bildirilmemesine ilişkin iddia

Başvuran, Cumhuriyet Savcısı'nın Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesi'nin ilk kararına ilişkin yazılı görüşünün kendisine bildirilmediğini ve bunun kendisini karşılık verme imkanından yoksun bıraktığını ve dolayısıyla davanın hakkaniyete uygun olarak görülmesi hakkını ihlal ettiğini ileri sürmüştür.

Hükümet Yargıtay'ın Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesi'nin ilk kararını bozmasının ardından davanın yeniden incelendiğini belirterek bu iddiaya itiraz etmiştir. Daha sonra, Cumhuriyet Savcısı'nın yeni karara ilişkin yazılı görüşü başvurana bildirilmiştir. Hükümet, böylece başvurana karşılık verme imkanı tanındığını ileri sürmüştür.

AİHM, geçmişte benzer şikayetleri incelediğini ve AİHS'nin 6/1 maddesinin ihlalini tespit ettiğini kaydetmiştir (bkz., özellikle, yukarıda anılan *Göç; Sağır – Türkiye*, no. 37562/02, 19 Ekim 2006; *Ayçoban ve Diğerleri – Türkiye*, no. 42208/02, no. 43491/02 ve no. 43495/02, 22 Aralık 2005). Ancak, aşağıda belirtilen nedenlerden ötürü söz konusu dava yukarıda belirtilen davalardan farklılık göstermektedir.

AİHM, Cumhuriyet Savcısı'nın Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesi'nin ilk kararına ilişkin yazılı görüşünün başvurana bildirilmediğini; ancak, bu kararın müteakiben 4 Mart 2002 tarihinde Yargıtay tarafından bozulduğunu kaydetmiştir. Bunun ardından, başvuranın tanıklığı yeni naip hakim tarafından yeniden dinlenmiş ve yeni bir uzman raporu sunulmuştur. Başvuranın iddiaları, davaya ilişkin yeniden değerlendirme yapan ve sonraki kararında farklı

bir tazminat miktarının ödenmesine karar veren Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesi tarafından yeniden incelenmiştir. Cumhuriyet Savcısı tarafından yeni bir yazılı görüş hazırlanmış ve Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesi'nin yeni kararı bu tebliğnameye dayanmıştır.

AİHM, Göç kararındaki dava olaylarından farklı olarak, başvurana Cumhuriyet Savcısı'nın bu ikinci yazılı görüşünün bildirildiğini ve bu görüşe karşılık verme imkanı tanındığını kaydetmiştir. (bkz., üzerinde gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra, *Yaşar – Türkiye*, no. 46412/99, 31 Mart 2005; *Tarlan – Türkiye*, no. 31096/02, 30 Mart 2006; *Pakkan – Türkiye*, no. 13017/02, 31 Ekim 2006).

AİHM, yukarıda belirtilenler ışığında, başvuranın, Cumhuriyet Savcısı'nın Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesi'nin ilk kararına ilişkin yazılı görüşünün bildirilmemesine ilişkin şikayetin AİHS'nin 6/1 maddesinin ihlalini oluşturmadığı kararını vermiştir.

II. AİHS'NİN 13. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, AİHS'nin 13. maddesi uyarınca, Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesi tarafından ödenmesine karar verilen tazminat miktarının yetersiz olduğu ve dolayısıyla 466 sayılı Kanun'un haksız tutukluluğuna karşılık etkili bir hukuk yolu sunmadığı konusunda şikayetçi olmuştur.

AİHS'nin özel hükmü 5/5 maddesi uyarınca benzer şikayetleri incelemek AİHM'nin genel uygulamasıdır (*Whitfield ve Diğerleri – İngiltere*, no. 46387/99, no. 48906/99, no. 57410/00 ve no. 57419/00, 12 Nisan 2005). Söz konusu madde şöyledir:

5/5 madde

“Bu madde hükümlerine aykırı olarak yapılmış bir yakalama veya tutulu kalma işleminin mağduru olan herkesin tazminat istemeye hakkı vardır.”

AİHM, bu hüküm uyarınca, tutukluluk sonucu görülen her türlü maddi veya manevi zarara karşılık tazminat hakkının yerel bir mahkeme veya AİHS kurumları tarafından 5. madde paragraflarından birinin ihlalinin bulunmasına bağlı olduğunu hatırlatmıştır (bkz., *Wassink – Hollanda*, 27 Eylül 1990 tarihli karar; üzerinde gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra, *Talat Tepe – Türkiye*, no. 31247/96, 21 Aralık 2004).

AİHM, bu davada, Türk yetkililerin, başvuranın yargılama öncesi tutukluluğunu kanuna aykırı veya 5. maddenin ilk dört paragrafını ihlal eder nitelikte bulmadığını kaydetmiştir. AİHM, başvuranın davasında yerel yetkililer tarafından kabul edilen “haksız tutukluluk” kavramının esas bakımından 5/1, 5/2, 5/3 ve 5/4 maddesindeki “haksız yakalama veya tutukluluk” kavramından farklılık gösterdiğini gözlemlemiştir (üzerinde gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra, *N.C. – İtalya* [BD], no. 24952/94).

Söz konusu davada, başvuran kanunilik meselesi üzerinde hiçbir etkisi olmayan beraat kararına kadar kanuna uygun olarak tutuklu kalmıştır (bkz., diğerlerinin yanı sıra, *Van der Leer – Hollanda*, 21 Şubat 1990 tarihli karar). Diğer bir deyişle, ulusal mahkemelerin, başvuranın beraati nedeniyle tutukluluğunun haklı olmadığı yönündeki kararı – esas açısından dahi – 5/1-5/4 maddesinin ihlal edildiği anlamına gelmemektedir.

AİHM, yukarıda belirtilenler ışığında ve başvuranın AİHM önündeki şikayetin tutukluluğunun kanuna uygunluğuna değil sadece 466 sayılı Kanun uyarınca aldığı tazminatın

yetersizliğine ilişkin olduğunu dikkate alarak (karşıt olarak, yukarıda anılan *N.C. – İtalya*), AİHS'nin 5/5 maddesinin geçerli olmadığı kararını vermiştir. Dolayısıyla, genel olarak bakıldığında bu şikayetin AİHS'nin 35/3 ve 35/4 maddeleri uyarınca açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve reddedilmesi gerektiği kararını vermiştir.

III. 1 NO.'LU PROTOKOL'ÜN 1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, 1996 tarihindeki haksız tutukluluk nedeniyle çalışmadığını; öte yandan, Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararını 2002 yılında verdiğini ve 1996 yılından itibaren faiz uygulamayı reddettiğini ileri sürmüştür. Başvuran, yetkililerin, Bakırköy Ağır Ceza Mahkemesi tarafından ödenmesine karar verilen tazminat miktarının ödemesini geciktirdiğini ve bunun da maddi kayıp yaşamasına neden olduğunu eklemiştir. Bu iddiasını, ilgili kısmı aşağıda verilen 1 No.'lu Protokol'ün 1. maddesine dayandırmıştır:

“Her gerçek ve tüzel kişinin mal ve mülk dokunulmazlığına saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır. Herhangi bir kimse, ancak kamu yararı sebebiyle ve yasada öngörülen koşullara ve uluslararası hukukun genel ilkelerine uygun olarak mal ve mülkünden yoksun bırakılabilir.”

Kabuledilebilirliğe ilişkin

Hükümet, ilk olarak, başvuranın artık mağdur olarak değerlendirilemeyeceğini zira ödenmesine karar verilen miktarın yasal faiziyle birlikte ödendiğini ileri sürmüştür. Hükümet, başvuranın icra takibatı başlatmayarak iç hukuk yollarını tüketmediğini eklemiştir.

AİHM, başvuranın mağdur olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği veya iç hukuk yollarını tüketip tüketmediği konusunda karar vermenin gerekli olmadığı görüşündedir; zira, başvuru aşağıda belirtilen nedenlerden ötürü kabuledilemezdir.

AİHM, başvuranın, 1 No.'lu Protokol'ün 1. maddesi açısından “mülk” sahibi sayılabilmesi için yargı kararının nihai ve icra edilebilir hale gelmesi gerektiğini yinelemiştir (bkz. *Angelov – Bulgaristan*, no. 44076/98, 22 Nisan 2004). Bu davada, ilk derece mahkemesinin kararı 21 Ekim 2003 tarihinde kesinleşmiştir. AİHM, başvuranın, bu tarihten önce yeterince geçerli ve icraen takibedilebilir bir talebi olduğunu gösteremediği görüşündedir. Dolayısıyla, başvuran, 1 No.'lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamında “mülk” sahibi olduğunu iddia edemeyecektir.

AİHM, başvuranın AİHS'ye ek 1 no'lu Protokol'ün 1. maddesi çerçevesinde yaptığı 1996'dan 2002'ye kadar olan süreye ilişkin maddi tazminata faiz işletilmemesine ilişkin şikayeti AİHS'nin 35. maddesinin 3. paragrafı uyarınca *ratione materiae* Sözleşme'nin kapsamı dışında kaldığı ve 35/4 madde uyarınca reddedilmesi gerektiği kararını vermiştir.

AİHM, başvuranın, yetkili makamların, yargı tarafından ödenmesine karar verilen tazminatı ödemekte gecikmelerine ilişkin şikayeti hususunda, tazminatın ödenmesinde yaşanan anormal uzunluktaki gecikmelerin, bilhassa bazı Devletlerde paranın değer kaybetmesi göz önüne alındığında, ilgili kişi için maddi kayıp artışına ve belirsizliğe neden olduğunu yinelemiştir (bkz., *Akkuş – Türkiye*, 9 Temmuz 1997 tarihli karar).

AİHM, bu davada, hüküm verilen tazminatın büyük kısmının (21 Ekim 2002 tarihinden itibaren yıllık %55, 1 Nisan 2003 tarihinden itibaren yıllık %30 ve 1 Ocak 2004 tarihinden itibaren yıllık %15 oranında faizle birlikte) 5 Ekim 2004 tarihinde, yani Yargıtay kararından yaklaşık bir yıl sonra, başvurana ödendiğini kaydetmiştir.

AİHM, (yukarıda anılan) *Akkuş – Türkiye* kararında uygulanan hesaplama yöntemine göre, ilk derece mahkemesinin kararının kesinleşme tarihinde veya kesinleşmesinden itibaren makul bir süre içerisinde başvuranın 3.244.745.333 Türk Lirası almış olması gerektiğini gözlemlemiştir. Ödeme tarihinde, tam tazminat miktarı 3.468.264.666 olmalıdır. Başvuran tam tazminatın % 97.93’ü olan 3.396.566.974 Türk Lirası almıştır.

Arabacı – Türkiye davasındaki (no. 65714/01, 7 Mart 2002) kararı ışığında, AİHM, yukarıda belirtilen miktarlar arasındaki böyle küçük bir farklılığın (%5’den az) AİHM ve yerel yetkililer tarafından uygulanan hesaplama yönteminden kaynaklanabileceğini değerlendirmiştir. Bu şartlarda, AİHM, başvurana ödenen toplam miktarın, açıkça tam tazminatı karşılamasa dahi, yeterli olduğu görüşündedir.

Dolayısıyla, başvuran, uygulanan faiz oranları ve ödemedeki gecikme nedeniyle önemli bir kayıp yaşamış olarak değerlendirilemez.

AİHM, başvurunun bu kısmının AİHS’nin 35. maddesinin 3. ve 4. paragrafları uyarınca açıkça dayanaktan yoksun olduğu ve reddedilmesi gerektiği kararını vermiştir.

IV. AİHS’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

Sözleşme’nin 41. maddesine göre “Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın adil tatminine hükmeder.”

A. Tazminat

Başvuran, 5.788 Yeni Türk Lirası (YTL) (yaklaşık 3.385 Euro) maddi tazminat ve 30.000 Euro manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

Hükümet, talep edilen miktarların aşırı olduğunu ve haksız iktisaba yol açacağını ileri sürmüştür.

AİHM, talep edilen maddi tazminat ile tespit edilen ihlal arasında illiyet bağı görmemiş ve bu nedenle bu talebi reddetmiştir. AİHM, ayrıca, bu davada, başvuran tarafından görülen herhangi bir manevi zarara karşılık ihlal tespitinin yeterli tazmin oluşturduğunu değerlendirmiştir (bkz., *Mesut Yurtsever – Türkiye*, no. 42086/02, 19 Temmuz 2007).

B. Yargılama masraf ve giderleri

Başvuranın temsilcisi, başvuran ile imzalanan bir sözleşmeye dayanarak söz konusu davanın hazırlığında ve AİHM önünde sunumunda harcanan 39 saatlik adli çalışma karşılığı 7.800 YTL (yaklaşık 4.560 Euro) talep etmiştir. Başvuran, ayrıca, AİHM’de yapılan mahkeme masraflarına karşılık 270 YTL (yaklaşık 158 Euro) talep etmiştir.

Hükümet, başvuranın talebinin aşırı ve asılsız olduğunu ileri sürmüştür.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadına göre, başvuran, ancak mahkeme masraflarının zorunlu olarak ve gerçekten yapıldığı ve miktarının makul olduğu kanıtlandığı

durumda mahkeme masraflarının ödenmesi hakkına sahiptir. Bu davada, sahip olduğu bilgileri ve yukarıda belirtilen kriterleri göz önünde tutan Mahkeme, yargılama masraf ve giderlerine karşılık 1.000 Euro tazminat ödenmesine karar vermiştir.

C. Gecikme faizi

Gecikme faizi Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı orana üç puanlık bir artış eklenerek belirlenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYANARAK, AİHM OYBİRLİĞİ İLE

1. AİHS'nin 6/1 maddesine ilişkin şikayetlerin kabuledilebilir; başvurunun geri kalanının kabuledilemez olduğuna;
2. Yargılama süresine ilişkin şikayet açısından AİHS'nin 6/1 maddesinin ihlal edilmediğine;
3. Cumhuriyet Savcısı'nın yazılı görüşünün bildirilmemesine ilişkin şikayet açısından AİHS'nin 6/1 maddesinin ihlal edilmediğine;
4. Duruşma düzenlenmemesine ilişkin şikayet açısından AİHS'nin 6/1 maddesinin ihlal edildiğine;
5. Başvuran tarafından görülen manevi zarara karşılık ihlal tespitinin yeterli olduğuna;
6. a) AİHS'nin 44. maddesinin 2. paragrafı gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilmek üzere ve bu miktara tabi olabilecek her türlü vergi ile birlikte Savunmacı Hükümet tarafından başvurana yargılama masraf ve giderleri olarak 1.000 Euro (bin Euro) ödenmesine;
- b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz uygulanmasına;
7. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin reddine

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar İngilizce olarak hazırlanmış ve AİHM İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragrafları gereğince 29 Nisan 2008 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Sally Dollé
Zabıt Katibi

Antonella Mularoni
Başkan